KULTTUURI

FANTASIAN KATSOTUIMMAT

1. Sex and the City 1 452 (1)
2. Indiana Jones ja kristallikallon valtakunta 533 (2)
3. The Happening 243 (-)
4. The Incredible Hulk 204 (-)
5. Lumottu lelukauppa 108 (5)

Jyväskylän Fantasia-elokuvateatterin viime viikonlopun (13.–15.6.) viisi suosituinta elokuvaa katsojamäärineen (suluissa edellisen viikonlopun sijoitus).

Australia odottaa nimikkofilmistään apua turismiin

Sydney: Australian matkailuala odottaa, että maan nimeä kantava suurelokuva nostaa sen turismin uuteen nousuun. **Nicole Kidmanin** tähdittämä *Australia* saa maailmanlaajuisen ensi-iltansa marraskuussa.

Ausseilla on filmien tehosta ennakkotapaus: Crocodile Dundeen leffaseikkailut houkuttivat maahan ison turistivirran 1980-luvulla.

– Uutuusfilmin katsojamäärä saattaa nousta kymmeniin miljooniin. Elokuva tekee ihmisille tutuksi vähän tunnettuja piirteitä Australian luonnosta, historiasta ja alkuperäiskulttuurista, lupaa matkailuministeri **Martin Ferguson**.

Filmin ohjaa australialainen **Baz Luhrmann**, joka muistetaan *Moulin Rouge* -elokuvastaan. Kertomuksessa brittiläinen ylhäisönainen (Kidman) ihastuu kengurumaan karjapaimeneen (**Hugh Jackman**).

> Hienointa on kuvata tavallista arkea, ei suuria tapahtumia, jotka ovat pahimmillaan kuin näytelmää.
>
> **Lehtikuvaaja Timo Marttila**

Lehtikuvaaja Timo Marttila sanoo, että nuoret kuvaajat ”heiluttavat horisonttia, korostavat värejä ja ottavat muotokuvia laajakulmalla”. KUVAT: JANI LAUKKANEN

Lehtikuvan uudistajapolvea

HELSINKI
Mia Pajunen

Jyväskyläläinen **Timo Marttila**, 30, kuuluu 44 nuoren lehtikuvaajan joukkoon, jonka kuvia on valittu Suomen Valokuvataiteen museon New Generation – kuvajournalismin nuoret näkijät -näyttelyyn. Näyttely esittelee 2000 -luvun taitavimpia kuvajournalisteja, joiden tyyleistä voi tunnistaa digikameroiden ja kuvankäsittelyn mahdollisuudet.

– Niistä huolimatta hyvä kuva syntyy aina kuvaushetkellä, sanoo Timo Marttila.

Näyttelyn toisen kuraattorin **Hanna-Kaisa Hämäläisen** mukaan Marttila on monipuolinen kuvaaja, jonka töissä näkyy kuvajournalismin perinteitä kunnioittava, ratkaisevan hetken taltioiminen yhdistettynä nykypäivän ilmaisuun.

Ajan ja hetken tallentajana

Juuri oikean hetken taltioiminen on kuulemma lehtikuvaajan työssä haastavinta. Kuvatessaan Marttila pyrkii luonnollisuuteen ja karsastaa kuvien liiallista käsittelyä, jolla otokset on lehtikuvaajan mielestä helppo pilata.

– Vastustan sirkustemppuja. En pidä siitä, että kuvattavalla teetetään jotain hänelle epäluontevaa sillä perusteella, että uskotaan toimituksen toivovan jotain repäisevää. Haluan kuvata ihmiset sellaisina kuin he ovat, toteaa Marttila.

Hän luonnehtii kuvaustapaansa dokumentaaliseksi ja kuvaa mieluiten tilanteissa, joissa tapahtumien kulkuun ei tarvitse puuttua.

Tällaisissa tilanteissa on kuvattu myös Marttilan näyttelykuvat: metropoliitta **Johannes** vihkimässä Näsijärven vettä sekä tietotekniikan opiskelija **Jari Bergman** kolmen tietokoneen näyttöruudun ja television ääressä.

– Marttilan kuvissa yhdistyy usein huumori ja syvempi sanoma. Molemmat New Generation -näyttelyyn valitut Marttilan kuvat antavat paljon ajateltavaa nykypäivän yhteiskunnastamme, toteaa kuraattori Hämäläinen, jyväskyläistautainen hänkin.

Jälkimmäisen kuvan nuori lehtikuvaaja otti Bergmanista entisessä kotitalossaan Tampereella Suomi 48h -projektin aikana. Siinä sata lehtikuvaajaa kuvasi viime lokakuussa Suomea kahden vuorokauden ajan. Marttilan aiheena olivat opiskelijat.

Nyt lehtikuvaaja on töissä Mikkelissä, mutta viettää viikonloppuja Jyväskylässä, joka on ollut hänen kotikaupunkinsa taas reilun kuukauden.

– Äärimmäisen sekavan työ- ja opiskeluhistorian takia olen asunut eri puolilla Suomea, sanoo Jyväskylässä, Tampereella, Helsingissä ja Mikkelissä asunut Marttila.

> Timo Marttila ei halua teettää kuvattavillaan sirkustemppuja. Jyväskyläinen on mukana nuorten lehtikuvaajien suurnäyttelyssä Helsingissä.

New Generation -näyttelyn kuraattori Hanna-Kaisa Hämäläinen on kotoisin Jyväskylästä. Hän työskentelee valokuvaajana pääkaupunkiseudulla.

Nuori puoli luo uutta

Marttilan nykyinen työ alkoi luontokuvausharrastuksesta. Ennen lehtikuvaajaksi päätymistään Marttila ehti opiskella tietotekniikkaa Tampereen teknillisessä yliopistossa, josta hän vaihtoi Tampereen ammattikorkeakouluun verkkomedian opintoihin.

– Sen alan töitä en ole ikinä tehnyt, mutta suoritin tutkinnon väkisin loppuun, vaikka opiskeluaikana tajusin, että minusta tulee lehtikuvaaja, mies kertoo.

Koulun ohella ja kesäisin hän kuvasi jo tuolloin lehtiin, mm. *Keskisuomalaiseen.*

Opiskelu ei kuitenkaan loppunut. Kun Tampereen yliopistossa aloitettiin visuaalisen journalismin maisteriohjelma, Marttila haki ja tuli hyväksytyksi siihen ammattikorkeakoulututkintonsa ansioista.

Mutkainen tie lehtikuvaajaksi lienee ainakin laajentanut nuoren kuvaajan näkökulmaa.

Jotkut kuvaajat tekevät nimeä selvästi tunnistettavalla tyylillä, mutta Marttila pyrkii välttämään maneereita.

– Samojen visuaalisten keinojen jatkuva käyttö olisi tylsää, hän toteaa.

– Etelä-Savossa minut ehkä voidaan tunnistaa, sillä lehtikuvaajia on vähän. Sen sijaan Tampereella nuoren polven kuvaajia on paljon ja he käsittelevät kuvat usein eri tavoin kuin vanhemmat kuvaajat. Tosin itse en juuri käytä nuorille tyypillisiä tehokeinoja, kertoo Marttila.

Marttilan mukaan varsinkin nuorten lehtikuvaajien kuvissa näkyvät vaikutteet kuvauksen eri alueilta, myös mainoskuvista. Nuoret heiluttavat horisonttia, korostavat värejä ja ottavat muotokuvia laajakulmalla.

Yksinkertainen on kaunista

Kun lehtikuvaaja vihdoin asettuu itse kuvattavaksi, hän alkaa tulkita itseään laajakulmalinssin läpi katsovan miehen kuvaustyyliä.

Koska kyseessä on kuvaaja, ei liene ihme, että Marttilakin tarttuu lopulta kameraan, ja näyttää millaisen kuvan hän ottaisi kuvaajastaan. Se on symmetrinen, tyylikkäästi pelkistetty.

Marttila pitää yksinkertaisuudesta.

– Hienointa on kuvata tavallista arkea, ei suuria tapahtumia, jotka ovat pahimmillaan kuin näytelmää, hän sanoo.

● New Generation – kuvajournalismin nuoret näkijät Valokuvataiteen museossa Helsingissä 24.8.2008 saakka.

Kuva muuttuu, maailma ei

HELSINKI
Mia Pajunen

New Generation – kuvajournalismin nuoret näkijät -näyttelyyn on ensimmäistä kertaa koottu useiden 2000-luvun nuorten lehtikuvaajien otoksia.

Näyttelyn kuraattorit **Hanna-Kaisa Hämäläinen**, 33, ja **Rami Hanafi**, 28, ovat itsekin nuoria lehtikuvaajia. Kuvaajia ja kuvia valitessaan he ovat käyneet läpi suuren määrän lehtiä sekä selanneet nettisivuja ja portfolioita.

– Nuori kuvaajasukupolvi erottuu vanhemmista kuvajälkensä puolesta, mutta kuvattava maailma on tapahtumineen samankaltainen vuodesta toiseen. Vain kasvot vaihtuvat, sanoo Hämäläinen.

Hänen mukaansa tyypillistä lehtikuvaajan työlle ovat samaan päivään mahtuvat ääripäät: missikisat ja asunnottomat. Kuraattorit ovat pyrkineet kokoamaan näytteille tämän koko skaalan.

Lehtikuvaaja **Sami Kero** on taitavasti kuvannut Ruandan kansanmurhasta syytettyä miestä vastaan todistavat ihmiset, joiden kasvoja ei voi näyttää.

Juliana Harkin perhepotrettien ja valmistujaiskuvien kaltaisena toteutettu muotikuvasarja edustaa puolestaan lehtikuvaan lainattuja vaikutteita.

Yksi poikkeuksellinen näyttelykuva on **Teemu Kuusimurron** epäterävä ja vino otos, jonka hän kuvasi Tallinnan mellakoista vuonna 2007.

– Tätä valintaa kuvaaja itse hieman ihmetteli, mutta mielestämme se tiivistää mielenosoituksen tunnelman, kertoo Hämäläinen.

Aikamme yhteiskunnan ilmiöistä kertovat muun muassa **Juuso Westerlundin** kuvat karaokekansasta ja **Kaisa Rautaheimon** sarja kauneusleikatusta äidistä.

Henkilökuvia on näyttelyssä paljon, sillä monet asiat ilmaistaan lehdissä nykyään henkilöiden kautta. Sikäli kuvat ovat kuitenkin perinteisiä, että suomalaista huumoria niissä esitellään melankolian kautta.

Kanava-Kanal repeää hirtehiseksi agenttiseikkailuksi

KESÄTEATTERI

NAISSAAREN NÄYTTÄMÖ
Kanava-Kanal
Ensi-ilta Vaajakosken Naissaaressa 15.6.2008

Sunnuntai-ilta noin kello seitsemän on itselleni kenties viikon päivistä juuri se hetki jolloin olo on kaikkein vetämättömin, viikko on takana ja seuraava ei ihan vielä alkanut eikä tee mieli liikahtaa mihinkään. Näin lienee muillakin, sillä Naissaaren Näyttämön *Kanava-Kanal* -esityksen ensi-illassa olisi riittänyt vielä sijaa useammallekin. Onneksi irtaannuin kodin tiukoista pihdeistä, vajaan parin tunnin esityksen jälkeen pyöräilin kotiin vallan hyvällä tuulella.

Näyttämön sielu **Aira Airola** on kirjoittanut ja ohjannut humoristisen ja moneen suuntaan kaartuvan näytelmän, jossa pienet ihmiset odottavat herroja kanavan vihkiäisiin ja juhlavalmisteluissa ilmenee jos jonkinlaista säätämistä ja sählinkiä. Ihanan beckettmäistä on se, että herrat eivät tietenkään koskaan saavu. Odotus saa aikaan ihmisissä mitä kummallisimpia reaktioita ja lopulta näyttämölle on kerääntynyt varsin kirjava joukko kansalaisia, niin Suomesta kuin Venäjältä.

Tapahtuma-aika on vuosi 1994, viisivuotisen kanavanrakennusprosessin aikana Suomessa on eletty pankkikriisi ja Neuvostoliitto on kaatunut, joten juhlatoimikunta ei edes tiedä, ketkä Venäjän herroista ovat paikalle tulossa. Ahtisaarta puolestaan odottavat mm. Raili Huolman, entinen pankkitoimihenkilö, nykyinen miljoonavelallinen ja hänen ystävänsä, ylivilkas rauhanaktivisti Lutteri Pujo, jotka yrittävät anoa Railille armahdusta pojalle taatuista veloista.

Paikalla pyörivät myös luokkaretkeltä karanneet eppuluokkalaiset, yläasteen työharjoittelijat ja esimerkillinen koululainen H. Moilanen, jonka puolestaan värvää pitämään nimilistoja Vova Ivanov, venäläinen turvamies. Vova etsii kuumeisesti Ahmat Bitumia, Burjatian kaasukenttien uutta omistajaa, jonka on räjäytettävä kanava saadakseen takaisin kenttien kauppapaperit, jotka on muurattu kanavan kiveykseen. Paikalle pyörähtää kaiken kukkuraksi paikallistelevision tähtitoimittaja kuvaajineen, pari tulkkia, lopen tympääntynyt kunnan lomalta hälytetty toimeenpanopäällikkö, cateringyrittäjä, merenkulkulaitoksen pomo ja eräs Vanja, jotka lopulta päätyvät kaikki etsimään kadonnutta dynamiittia.

Tämän kaoottisen systeemin katkaisee aina ihanasti piskuinen punainen Lada, jota vetävät näyttämön poikki vanhemmat ahavoituneet miehet kuin Volgan lautturit konsanaan laulaen venäläisiä suloisen haikeita kansanlauluja; kanavan vilkkusilmäiset rakentajat.

Airolan teksti on lämminsydäminen ja hauska, toteutus kokonaisuudessaan koreilemattoman rehti ja aito. Luonnollisesti ontuva ja hellyttävästi kömpelö näytelmä – sympaattinen soppa ainutlaatuisen kauniissa Naissaaressa.

PAULIINA SIEKKINEN

● Käsikirjoitus ja ohjaus: Aira Airola. Musiikin ohjaus: Jaana Eloranta. Rooleissa mm: Ari Dufva, Fanny Allen, Ella Eloranta, Oskari Lahtinen, Bobby Boulter, Tauno Ladonlahti, Eeva Ikonen, Arja Helmola, Kari Eloranta, Marjatta Pitkänen

Toinen kulta jää Pölhölään

KARSTULAN KESÄTEATTERIN VIRKKU-RYHMÄ
Pölhölän kulta-aarre
Ensi-ilta Wanhat Wehkeet -ulkoareenalla 15.6.2008

Karstulan kesäteatterin Virkkuryhmäläisistä muotoutuu tänä suvena hölmöläiskylän asukkaita, joiden päät menevät kullankimalluksesta sekaisin.

Kylässä, jonka tarkkaa sijaintia ei kukaan tiedä, vietetään tavallisen hidasta ja omalaatuista päivää, kunnes näytelmän parhaimman roolisuorituksen tekevän **Antti Äijäsen** näyttelemä Reino Pölhölä löytää vedenhakureissullaan kullankaivajan kaivoon piilottamia kultakimpaleita. Pölhölä ehdottaa vaimolleen, ettei aarteesta hiiskuta muille, mutta Martta Pölhölä (**Mervi Turpeinen**) on jo avannut suunsa.

Martta pistää toimeksi ja tilaa upean kauneudenhoitoviihdekeskuksen, joka saa kylän naiset ihastuksesta sekaisin. Huhu löytyneestä kullasta kiirii pian Karstulan Wanhat Wehkeet -areenan ulkopuolelle ja maantierosvojen Pietun ja Palikan korviin. He haluavat osalliseksi kulta-aarteesta, mutta aikeet päättyvät pidätykseen, joka naurattaa katsomon pienimpiä.

Karstulalaisen **Ville Virkkusen** ja tamperelaisen **Katri Hätin** käsikirjoittaman sekä Hätin ohjaaman lastenteatterin hölmöläistarina on pullollaan vuoroin lapsia, vuoroin aikuisia naurattavaa tilannekomiikkaa ja kehon kieltä. 40-minuuttinen koko perheen musiikkikomedia *Pölhölän kulta-aarre* sopii yli kolmevuotiaille katsojille, mutta englannin kielestä väännetyt lausahdukset ja viittaukset karstulalaisten Amerikan valloitukseen eivät kaikille avaudu.

Hölmöläistarina on höystetty **Olli Oikarin** hauskasti sanoittamilla kappaleilla, reippaalla ja kauniilla sävellyksillä. Lystikäs ja hölmö, muttei tyhmä hölmöläisperhe todistaa olevansa rehellistä kansaa, sillä kultakimpaleet palautetaan lopuksi omistajalleen.

Kaivosta löytynyt kulta-aarre tuo Pölhölän hölmöläisperheen Reinolle (Antti Äijänen) ja Martalle (Mervi Turpeinen) vain hetken onnen.
KUVA: PIIA HIETAMÄKI

– Älä Martta välitä, sinulle jäi toinen kulta, Reino lohduttaa vaimoaan.

– Ai, mikä toinen kulta, Martta vaatii selvennystä ennen kuin hölmöläistarina saa onnellisen lopun.

Pölhölän kulta-aarre on jatkoa hölmöläistarinalle, jonka kolmas osa esitetään ensi talvena.

PIIA HIETAMÄKI

● Käsikirjoitus: Ville Virkkunen ja Katri Häti. Ohjaus: Katri Häti. Rooleissa: Antti Äijänen, Mervi Turpeinen, Noora Leppänen, Bruno-koira, Hannu Kivinen, Tuija Räsänen, Iida Tuomikoski, Pekka Maukonen, Noora Pekkanen, Roosa Pekkanen, Niina Pekkanen, Nenna Tyni, Susanna Leppänen, Juulia Lahti, Marika Jokinen ja Maria Salo. Musiikki: Olli Oikari. Lavastus: Jani Jalkanen, Tiina Virkkunen ja apurit. Puvustus: Suvi Pennanen-Oikari ja Nurkkateatteri. Äänisuunnittelu: Pekka Siiskonen. Äänien ajo: Markku Toivonen.